

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına İçeriden Bir Bakış; Tespit ve Öneriler

Köknal KARABİBER
Samsun YİKOB - Strateji ve Koordinasyon Müdürü

Modern devlet olgusunun ortaya çıktığı zaman olarak kabul edilen 17'inci yüzyılın ilk yarısından günümüze üzerinde en çok düşünülen konulardan biri "devlet" denen büyük örgütlenmenin nasıl sevk ve idare edileceği olmuştur.

Türk idare sistemine kanuni metin olarak 2012 yılında giren Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları faaliyetlerine yasa gereği 31 Mart 2014 Yerel Seçimleri sonrası başlamışlardır. O günden günümüze gerek literatür taramalarında gerekse diğer kaynaklarda kuruluşla dair metinler genelde büyükşehirlerde kapatılan İl Özel İdarelerinin ikamesi mi? Yoksa il yönetiminde farklı bir aktör mü? Merkezileşme aygıtı olarak kalıcı mı? Zaruretten ortaya çıkmış atipik, geçici bir kuruluş mu? Soruları etrafında kaleme alınmıştır. Elbette ki bu yeni durum konunun her düzeydeki muhatabı tarafından tartışılacaktır ve öyle de olmaktadır. Ancak diğer yandan YİKOB'lar yıllardır il teşkilatında

kendilerine tanımlanan görevlerini "sessiz sedasız" gerçekleştirmektedirler.

Bu yazı bir yandan yönetsel ve görece hukuksal tartışmalar yapılırken diğer yandan yıllardır hizmet sunumunda olan kuruluşların uygulamada karşılaşılan sorunlarını ve bu sorunlara dair çözüm önerilerini de dikkate sunmak adına kaleme alınmıştır. Amaç, hem kurumu detaylı olarak tanımak hem de değerli yazarların görüşlerine yer vererek her düzeyde ilgililere bilgi sunabilmektir.

SÜREÇ VE KURULUŞ

Modern devlet olgusunun ortaya çıktığı zaman olarak kabul edilen 17'inci yüzyılın

ilk yarısından günümüze üzerinde en çok düşünülen konulardan biri “devlet” denen büyük örgütlenmenin nasıl sevk ve idare edileceği olmuştur. Her dönem kendini güncelleyen bu arayış, kamu yönetimine dair düzenlemeleri de sürekli dinamik tutmaktadır. Devletin vatandaşlarına hizmet götürme noktasında nihai hedefi bu hizmeti en ücra yerlere kadar ulaştırabilmektir. Bu noktada en önemli görevi şüphesiz taşra örgütlenmeleri üstlenmektedir. Türkiye’nin taşra örgütlenmesi illerden oluşmaktadır. İl örgütlenmesi geçmişi 19’uncu yüzyılın ikinci yarısında Fransız sistemi alınarak uygulanan “Vilayet Nizamnamesi”ne dayanır. Bu düzenleme ile eyalet sisteminden il sistemine geçilmiş, Cumhuriyetle beraber de eyaletler kaldırılarak sancaklar il yapılmıştır.¹

Ülkemizde il düzeyindeki kamu idarelerinin başat aktörleri merkezi ve yerel yönetimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu iki alanda kimi zaman Keskin’in ifade ettiği gibi yeni kurulan bir devlette toplumsal ve iktisadi dengesizlikleri aşip bir ideolojinin ülke geneline yayılması için merkezi güçlendiren, kimi zaman Avrupa Birliği, küreselleşme gibi dış dinamiklere uyum sürecinde yerel yetkileri artırılan düzenlemeler yapılmıştır.² 1929 ve 1949 İl İdaresi Kanunları ile 1987 ve 2005 yıllarında çıkarılan İl Özel İdaresi Kanunları bu değişimlere en somut örnekler olarak verilebilir. 6360 sayılı Yasa’nın ise gerek yerel gerekse merkezi yapının taşra örgütlenmesinde yakın dönemde bir paradigma değişimine sebep olduğu açıktır.

06.12.2012’de kabul edilen On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi

Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30 büyükşehirde il özel idarelerini kapatmış aynı zamanda 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat Kanunu’nda da değişiklik yaparak daha önce idari sistemimizde olmayan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarını kurmuştur.

Kanun’un çıkışı 2012 yılı olsa da uygulamaya geçişi yani büyükşehir belediyesi olan illerde il özel idarelerinin kapatılarak yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının faaliyetlerine başlamaları 31 Mart 2014 yerel seçimleri sonrasındadır. Çünkü Kanun esasen büyük değişimini yerel yönetimler üzerine yapmıştır. 6360 sayılı Kanunla büyükşehir belediyesi sınırları il mülki sınırlarına eşitlenmiş, nüfusu 2.000’in altında olan 559 belediye köye dönüştürülmüş, 2000’de kurulmuş 16 büyükşehir belediyesine ilaveten 14 il daha büyükşehir belediyesi haline getirilmiş ve toplam büyükşehir belediyesi olan il sayısı 30’a yükseltilecek buralarda köyler mahalleye dönüştürülmüştür. Yine bu Kanun’la büyükşehir belediyesi olan 14 ilde 26 yeni ilçe belediyesi ve toplamda 27 ilçe kurulmuştur.³ Seçim çevresinden, idari bağlılık değişimlerine, mali kaynaklardan büyükşehir belediyelerine ilçe hizmetleri için verilen koordinatörlük görevlerine, köylerin mahalleye dönüştürülmesinden, mahalli idare birliklerinin kapatılmasına 6360 sayılı Yasa’nın belediyeler ve köyler nezdinde yaptığı değişiklik ve düzenlemelerin her biri başlı başına farklı bir yazının konusudur.

Türkiye mülki idare bölümlerinin 6360 sayılı yasa ve akabinde yapılan düzenlemelerden sonraki son şekli aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Türkiye Mülki ve Yerel İdare Tablosu⁴

İl Sayısı	81	Büyükşehir Belediyesi Sayısı	30
İlçe Sayısı	922	İlçe Belediyesi Sayısı	51
Mahalle Sayısı	32207	Büyükşehir İlçe Belediyesi Sayısı	519
Köy Sayısı	18293	İlçe Belediyesi Sayısı	403
Bağlı Sayısı	23930	Belde Belediyesi Sayısı	387
		Toplam Belediye Sayısı	1390

İl Özel İdareleri açısından ise encümen sayısı ve genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paydaki değişim dışında en önemli değişiklik elbette ki büyükşehir belediyesi olan yerlerde il özel idarelerinin kapatılması, Türkiye genelinde 81 olan il özel idaresi sayısının 51’e düşmesi olmuştur. Köklerini 1864 Vilayet Nizamnamesi’ne kadar götürmek mümkün olan teşkilatın ülkenin belirli bir bölümünde hizmetlerine devam ederken otuz ilde kaldırılması sonucu oluşan ikircikli yapı yine 6360’ın en çok tartışılan konularındandır.

6360 sayılı Kanun’un büyükşehirlerde hem il özel idarelerini kapatması hem de yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı adında yeni bir idari yapı kurması YİKOB’ların il özel idarelerinin ikamesi olup-olmadığı şeklinde tartışmalara da neden olmuştur. Örneğin Oktay “Büyükşehir olan illerde il özel idarelerinin kaldırılması sonucu merkezi yönetim için doğan boşluğu gidermek üzere 6360 sayılı kanun ile valilik bünyesinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı adıyla yeni bir birim

1 Koç, T. (2016). Yönetim Bilimi ve Türkiye’de Yönetimsel Kurumlar. Adana: Karahan Kitabevi

2 Keskin, N.E. (2007). “İl Yönetimi Sisteminde Değişim”, Memleket Siyaset Yönetim Dergisi

3 Kaynak, T. (2019). 6360 Sayılı Kanun Ve Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı. Yüksek Lisans Tezi.

4 icislerii.gov.tr (2021). Erişim: 15 Mayıs 2021, <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>

oluşturuldu”⁵ derken; Dağlı ve Özgül’e göre başkanlıklar mülki idare sistemi içinde yeni bir birim olarak kabul edilmelidir.⁶ Arap ve Koç’a göre ise “Başkanlıklar il özel idarelerinin devamı olarak tasarlanırsa da il özel idarelerinin misyonunu aşan bir karaktere bürünmüştür.”⁷ Yine Oktay’ın görüşüne paralel olarak YİKOB Kapasite Güçlendirme Projesi’ndeki bir söyleşide Bilmez, il özel idarelerinin mahalli idare ve merkezi idare olarak yaptığı görevler olduğunu, 6360 sayılı yasa ile il özel idarelerinin kapatılması durumunda mahalli görevlerin büyükşehir belediyelerine devrolacağını, ancak merkezi idare olarak yapılan okul, kütüphane, müze, spor tesisi gibi işlerin boşta kaldığını ve başkanlıkların bu sebeple, ihtiyaca binaen kurulduklarını ifade etmiştir.⁸ Bu görüşlerin dışında kuruluşların büyükşehirlerdeki kamu yatırımlarına ilişkin koordinasyon, izleme ve denetim noktasındaki eksikliği gidermek üzere tasarlandığını ifade eden yazarlar da bulunmaktadır.⁹

Kanunun TBMM’ye sunulan kuruluş gerekçesi ise aşağıdaki gibidir.

Merkezi idarenin taşrada yürüttüğü işlerle ilgili olarak hizmetlerin etkinliğini ve verimliliğini artırmak, kay-

nakların yerinde kullanımını sağlamak, hizmetteki aksamlara engel olmak, denetim alanındaki boşluğu doldurmak, rehberlik etmek, ayrıca afet ve acil yardım hizmetlerini yürütmek üzere büyükşehir belediyesi bulunan 30 ilde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Merkezleri kurulmaktadır.¹⁰

Görüleceği üzere YİKOB’ların kurulma amaçları noktasında yazarlarda bir mutabakattan söz etmek mümkün değildir. Kanaatimizce yedi yıldır faaliyetlerini yürütmekte olan bir kurum için artık böyle bir mutabakata ihtiyaç da yoktur. Ancak TBMM’ye sunulan gerekçelerde ve sonradan yapılan düzenlemelerde de il özel idarelerinin devamı olduklarına dair bir bilgi veya bunu çağrıştıracak bir metin bulunmadığını ifade etmek gerekir. Geçiş sürecinde il özel idarelerinin kırsal dışında yürüttüğü bazı yarım kalan işlerinin YİKOB’larca sonuçlandırılmış olması kuruluşu il özel idarenin devamı ya da ikamesi yapmayacağı açıktır. Kaldı ki Yılmaz’ın ifade ettiği gibi “Özel idarelerin geri getirilmesi mümkün olmadığından bundan sonra işin oluruna bakmak gerekir.”¹¹

Sonuç olarak; YİKOB’lar 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun ile kurulmuş, 4 Nisan 2014 tarihli ve 28962 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yönetmelikle görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiş, 674 sayılı KHK’nin 35’inci maddesiyle de 01.09.2016 tarihinden itibaren genel bütçe kapsamındaki idare olmaktan çıkarılarak, kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli idareye dönüşmüştür. Bu dönüşüme uygun

olarak yine 2016 yılında Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği çıkarılmıştır.

2018 yılında 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapılan düzenlemede ise Kuruluşlar aşağıdaki şekilde tarif edilmişlerdir:

Büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılması, izlenmesi ve koordinasyonu, acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi, ilin tanıtımı, gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımların yapılması ve koordine edilmesi, temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yürütülmesi, ildeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik edilmesi ve bunların denetlenmesini gerçekleştirmek üzere valiyeye bağlı olarak kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur.¹²

Dağlı ve Özgül, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarını 2014-2016 yılları arası ve 2016 sonrası olmak üzere iki dönem olarak sınıflandırır. Yazarlara göre YİKOB’lar 2016 yılına kadar olan dönemde valiyeye bağlı olarak kendine tanınan görev sınırları içinde faaliyetlerde bulunurken, 2016 sonrasında büyük çaplı bir dönüşüm yaşamıştır. Bu dönüşüm temel olarak kamu tüzel kişiliği ve özel bütçe olmak üzere iki farklı konuda kendini göstermektedir. Ayrıca bu yazarlara göre YİKOB’lar merkeze bağlı olup yerelde icrai ve denetim niteliği bulunan te-

5 Oktay, T. (2016). “6360 Sayılı Kanuna Dayalı Büyükşehir Belediye Reformunu Anlama Ve Anlamlandırma”

6 Dağlı, Z. ve Özgül, C.G. (2019). “Kamu Yönetimi Sistemi İçinde Yeni Bir Birim Olarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının İşlevi: İzmir Örneği” Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi

7 Arap, İ. ve Koç, E. (2019). “Kamu Türk İdare Teşkilatında Atıfık Yeni Bir Örgütlenme: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları” . Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi

8 Bilmez, M.E. (2019). YİKOB Kapasite Güçlendirme Projesi [Söyleşi]. Erişim: 19 Mayıs 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=D9QL7ilefPE>

9 Yıldırım, Ö., vd. (2020). “Kamu Yatırımının Yereldeki Yeni Aktörü YİKOB”. İdarecinin Sesi Dergisi

10 TBMM (2012). Genel Gerekçe Raporu. Erişim: 15 Mayıs 2021, www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss338.pdf

11 Yılmaz, B. (2020). “Uygulamada ve Gelecekte Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları”. İdarecinin Sesi Dergisi

12 Sayıştay (2020). 2019 Yılı Samsun YİKOB Sayıştay Denetim Raporu. Erişim: 15 Mayıs 2021, <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13008>

kil örneklerdir.¹³ Arap ve Koç ise bu benzersiz duruma “atipik” örgütlenme demişlerdir.¹⁴

İDARİ VE MALİ YAPI

Türk kamu yönetimi sisteminin en temel yapılarından biri il yönetimidir. Bu yapı, kamuya sunulan hizmetlerin ülkenin her yerine ulaşması noktasında kritik öneme sahiptir. İl yönetiminin başında Devlet’i ve Cumhurbaşkanını temsilen bulunan vali yetki genişliği ilkesine göre görev yapmaktadır.¹⁵ Anayasal bir terim olan yetki genişliği, merkezdeki yetkilerin bir bölümünün, yine merkezin denetim ve kontrolü altında, merkezdeki ve taşradaki bazı idari yapı veya görevlilere devredilmesi olarak tanımlanmaktadır. Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları da illerde valiye bağlı olarak kurulmuş olup vali veya görevlendirileceği vali yardımcısı tarafından sevk ve idare edilmektedirler.

Başkanlıklara 2016 yılında 674 sayılı KHK’nın 35’inci maddesi ile tüzel kişilik verilmiş ve başta merkezi yönetimin taşra teşkilatında mülki idareye bağlı bir kuruluş iken, kamu tüzel kişiliğine sahip ve özel bütçeli hale getirilmiştir. Koyuncu ve Köroğlu 2012 yılındaki bir yazılarında; özel bütçe ve tüzel kişiliğin 6360 sayılı Yasa’nın TBMM’ye gelen ilk teklifinde de olduğunu hatta bu teklifte görev ve sorumluluk bakımından yerel yönetimlerin sunduğu hizmetleri de kapsayan bir ifade kullanıldığını ancak İçişleri Komisyonu’nun kabul ettiği metinde Kuruluşun merkezi yönetimle sınırlandırıldığını ifade

etmektedirler.¹⁶ Arabacı’ya göre özel bütçe ve tüzel kişilik verilmesinin sebebi en özet haliyle “uygulamada görülen bazı aksaklıklardır.”¹⁷ Taşcier, konuya paralel olarak 6360 sayılı Yasa’yı “Bu denli köklü bir değişimi getirecek kanun tasarısı üzerinde daha uzun süreli çalışılmalı, konunun paydaşlarının görüşlerine daha fazla yer verilmeliydi” diyerek eleştirir ve kuruluşu tüzel kişilik kazandırılmasını yereldeki sorunların daha çok merkeziyetçilikle çözülmeye çalışılması olduğunu iddia eder.¹⁸ Özel bütçe ve tüzel kişilik değerlendirmesi öyle boyutlara ulaşmıştır ki yine Arabacı “Kuruluşun tüzel kişilik kazandıktan sonra yatırımı da bizzat yapmaya başlaması nedeniyle adının yatırımdan sonra virgül olacak şekilde yani “Yatırım, İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı” şeklinde olmasını daha isabetli bulur.¹⁹

674 sayılı KHK ile ayrıca kuruluşu: kendi bütçesini yapma, yardım faaliyetleri gerçekleştirme ve izleme, sivil toplum ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ortak projelerde yer alma, bağış kabul etme, menkul ve gayrimenkul edinme, kiralama ve bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etme yetkileri verilmiş, hukuk işleri müdürlüğü adı altında yeni bir idari birim kurulmuştur.

Başkanlıkların hukuki, idari ve mali yapısını düzenleyen güncel mevzuat kronolojik olarak aşağıdaki gibidir.

- 12 Kasım 2012 - 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi

16 Koyuncu, E. ve Köroğlu, N.T. (2012). TEPAV Politika Notu. Büyükşehirler Tasarısı Üzerine Bir Değerlendirme

17 Arabacı, M.D. (2020). 6360 Sayılı Yasa Kapsamındaki Değişiklikler Ve Yikob – İl Özel İdaresi Karşılaştırması. Yüksek Lisans Tezi

18 Taşcier, A.M. (2018) Neoliberalizmde Merkezileşme-Yerelleşme Gerilimi: İl Özel İdareleri, Yikob Örnekleri Ve Yerelde Merkezileşme

19 Arabacı, M.D. (2020). 6360 Sayılı Yasa Kapsamındaki Değişiklikler Ve Yikob – İl Özel İdaresi Karşılaştırması. Yüksek Lisans Tezi

Türk kamu yönetimi sisteminin en temel yapılarından biri il yönetimidir. Bu yapı, kamuya sunulan hizmetlerin ülkenin her yerine ulaşması noktasında kritik öneme sahiptir.

Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.

- 04 Nisan 2014 - Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki Ve Sorumlulukları İle Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik.
- 07 Temmuz 2014 - Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlıklarınca Yapılacak Temsil, Tören, Ödüllendirme, Tanıtım Ve Protokol Hizmetleri Giderlerine Dair Usul Ve Esaslar.
- 30 Aralık 2016 - Bakanlıklar Ve Diğer Merkezi İdare Kuruluşlarının Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlıkları Aracılığıyla Yapacakları İşlerin Yürütülmesine İlişkin Usul Ve Esaslar.
- 30 Aralık 2016 - Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliği.
- 02 Temmuz 2018 - İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu İle İl Yatırım Ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun.
- 10 Temmuz 2018 - Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.²⁰

20 Yikobprojesi (2021). Erişim: 19 Mayıs 2021, https://www.yikobprojesi.org/wp-content/uploads/2019/06/VBG-yikob_acilis_sunum-1.pdf

13 Dağlı, Z. ve Özgül, C.G. (2019). “Kamu Yönetimi Sistemi İçinde Yeni Bir Birim Olarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının İşlevi: İzmir Örneği” Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi

14 Arap, İ. ve Koç, E. (2019). “Kamu Türk İdare Teşkilatında Atipik Yeni Bir Örgütlenme: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları” . Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi

15 İl İdaresi Kanunu, 1949, 3.madde

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının idari olarak en tepesinde vali bulunur. Vali bu görevi, görevlendireceği vali yardımcısı eliyle de yürütebilir. Genel uygulama da vali yardımcılarının “YİKOB Başkanı” olarak görevlendirilmesi şeklindedir. Başkanlıkların müstakil bir teşkilat veya personel kanunu yoktur. Görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığı’nca 04 Nisan 2014’de çıkartılan Yönetmelikle belirlenmiştir. Yönetmeliğin bazı maddeleri 30 Aralık 2016’da değiştirilerek son şeklini almıştır.

Kuruluş aşağıdaki müdürlüklerden oluşur:²¹

- Yatırım İzleme Müdürlüğü,
- Rehberlik ve Denetim Müdürlüğü,
- Strateji ve Koordinasyon Müdürlüğü,
- 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü
- İdari ve Mali İşler Müdürlüğü,
- Hukuk İşleri Müdürlüğü,
- Doğal Kaynaklar, Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü.

İlk Yönetmelikte: yatırım izleme müdürlüğü, rehberlik ve denetim müdürlüğü, strateji ve koordinasyon müdürlüğü, 112 acil çağrı merkezi müdürlüğü teknik; idari ve mali işler müdürlüğü, doğal kaynaklar, ruhsat ve kültür varlıkları müdürlüğü ise idari olarak ayrılırken sonraki düzenlemede bu ayırmadan vazgeçilmiş, hukuk işleri müdürlüğü ise yeni bir birim olarak metine eklenmiştir.²²

Ülkemizde uygulamaya 2014 yılında geçen Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi’nin (KAYSİS) bir parçası olan Devlet Teşkilatı Merkezi Kayıt Sistemi’ne (DETSİS) göre Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları

(YİKOB) İçişleri Bakanlığı ana başlığının altında – Mülki İdare Teşkilatları alt başlığında – İl Valiliği – Mülki İdareye Bağlı Kuruluşlar – İl adı Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı şeklinde tanımlanmışlardır. Bu sistemde her kamu kurumuna benzersiz bir numara atanmıştır. Örneğin: Samsun YİKOB sistemde “60979370” şeklinde kayıtlıdır.²³

Birimler arasında hiyerarşik olarak herhangi bir ast-üst ilişkisi olmamakla beraber Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliği’nin ekinde yer alan “Kurumsal Sınıflandırma Anahtarı”nda müdürlükler, hizmet ve destek birimleri olarak kategorize edilmektedir. Bütçe sınıflandırmasına göre: yatırım izleme, rehberlik ve denetim, strateji ve koordinasyon ile 112 acil çağrı merkezi müdürlükleri hizmet; idari ve mali işler, doğal kaynaklar, ruhsat ve kültür varlıkları ve hukuk işleri müdürlükleri ise destek birimleridir. Başkanlıklar ayrıca valinin onayı ile ilçeler dâhil geçici birimler kurabilmekte bu birimlerin sevk ve idaresi için birim sorumlusu görevlendirebilmektedirler. YİKOB’ların personel ihtiyaçları ise İçişleri Bakanlığı kadrolarından karşılanmaktadır. Ayrıca Vali, YİKOB birimlerinde görev yapmak üzere uzman, sözleşmeli personel ve memurları yer ve unvanlarına bakılmaksızın Başkanlıkta görevlendirmeye yetkili kılınmıştır.²⁴

Görev, Yetki, Çalışma Usul ve Esaslar

Başkanlığın görev, yetki ve sorumlulukları ilgili Yönetmeliğe göre aşağıdaki gibidir:

- Kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin

olarak yapılmasını, izlenmesini ve koordinasyonunu sağlamak,

- İldeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik etmek ve bunları denetlemek,
- 112 acil çağrı hizmetlerini koordine etmek ve yürütmek,
- Afet ve acil yardım hizmetlerini koordine etmek ve yürütmek,
- İlin tanıtımına yönelik faaliyetleri yürütmek ve koordine etmek,
- Temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerini yürütmek,
- Merkezi idarenin adli ve askeri teşkilatı dışındaki taşra birimlerinin yürüttükleri hizmet ve faaliyetlerin etkinlik, verimlilik ve stratejik plan ve performans programlarına uygunluk açısından değerlendirildiği raporu hazırlamak ve valinin değerlendirmesi ile birlikte [Başbakanlığa] ve ilgili bakanlıklara göndermek,
- Tüzel kişilikleri kaldırılan il özel idarelerine, Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu, Maden Kanunu ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili maddeleri kapsamında verilen her türlü görevi yapmak, hak ve yetkileri 6360 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi çerçevesinde kullanmak,
- Maden veya jeotermal ve doğal mineralli su kaynaklarının bulunduğu yere en yakın yerleşim yerlerinin altyapı ve mahalli müşterek ihtiyaçlarında kullanılmak üzere aktarılan ödenekleri kullanmak,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının Taahhüt Kanunu kapsamındaki araçlarının alımı, işletilmesi, bakım ve onarımını ödenek durumuna göre yapmak veya yaptırmak,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının bürolarının ihtiyaçlarını ödenek durumuna göre karşılamak,

23 KAYSİS (2021). Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi. Erişim 12 Mayıs 2021, <https://www.kaysis.gov.tr/>

24 28962 sayılı Yönetmelik, 2014, 4.madde

21 28962 sayılı Yönetmelik, 2014, 4.madde

22 28962 sayılı Yönetmelik, 2014, 4.madde

- Hükümet konaklarının, Başkanlığa tahsisli binaların, lojmanların, valilik ve kaymakamlık konutlarının yapım, bakım, işletme, tefrişat ve onarımını sağlamak, Kamu Konutları Kanunu ve ilgili mevzuatında belirtilen ihtiyaçları karşılamak,
- Emniyet hizmetlerinin gerektirdiği harcamaları ödenek durumuna göre yapmak,
- Merkezi idare tarafından yapılan her türlü yardımı koordine etmek, denetlemek, izlemek ve acil durumlarda bizzat yerine getirmek,
- Gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımları yapmak ve koordine etmek,
- İldeki kamu kurum ve kuruluşlarınınca yürütülmesi gereken yatırım ve hizmetlerin aksadığının ve bu durumun halkın sağlığı, huzur ve esenliği ile kamu düzeni ve güvenliğini olumsuz etkilediğinin vali veya ilgili bakanlığınca tespit edilmesi durumunda, hizmet ve yatırımın gerçekleştirilmemesi halinde söz konusu yatırım ve hizmetleri, valinin talimatı ile yerine getirmek,
- Muhtar ödenekleri ile ilgili iş ve işlemleri yapmak,
- Kamu kurum ve kuruluşlarınınca yürütülmesi gereken yatırım ve hizmetlerin gerektirdiği araç, gereç, makine, bina ve tesisleri kiralamak,
- Organize Sanayi Bölgeleri Kanununa verilen hak ve yetkileri kullanmak, mükellefiyetleri yerine getirmek,
- Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.
- Bağış ve yardım kabul etmek.

- İlin ihtiyaçları çerçevesinde gerektiğinde her türlü yatırım ve hizmetleri yerine getirebilmek amacıyla, kamu kurum ve kuruluşlarıyla, diğer tüzel kişilerle ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak ve ortak projeler yürütmek.
- Başkanın verdiği diğer görevleri yapmak.

Sayılan temel görevler, idari yapı başlığı altında belirtilen yedi müdürlüğe paylaştırılmıştır. “YİKOB’un görevleri incelendiğinde kamu kurum ve kuruluşlarının hizmetlerini yerine getiren aracı bir kurum olarak karşımıza çıktığı görülmektedir.”²⁵ Arap ve Koç ise başkanlıkları hizmetsel kuruluş olarak nitelemiş ve birbirinden bu kadar farklı görev ve yetkinin kuruma verilmesini hizmetsel kuruluşların ihtisaslaşma ilkesine aykırı bulmuşlardır.²⁶ Konu ile ilgili olarak; Yönetmelikteki bazı maddelerin detaylandırılmadığı, bazılarının yerelde hizmet sunan bir kuruluşun yetkilerini aşan düzenlemeler olduğu, bazılarının ise başka kurum veya kuruluşların görev alanına girdiği gibi tartışmalar bulunmaktadır.

Yatırım İzleme Müdürlüğü

Başkanlığın yatırıma yönelik iş ve işlemlerinin yürütüldüğü birimdir. İl özel idarelerinin kapanması sürecinde idarenin merkezi yönetim adına taşrada gerçekleştirdiği bina, okul, tesis gibi projeler ile 2017 ve 2018 yıllarında KIRDES programı kapsamında yapılan işler bu birim tarafından gerçekleştirilmiştir. 2016 yılındaki düzenleme ile Yönetmelik’te

müdürlüğü ilgilendiren maddelerin tümü yeniden tanımlanmıştır.

Müdürlükle ilgili en çok tartışılan konu, görev tanımında ifade edilen diğer kamu kurum ve kuruluşlarınınca yapılması gereken ancak aksadığı tespit edilen hizmetlerin YİKOB’larca gerçekleştirilmesidir. Bu durum başkanlığın yeni bir vesayet makamı olduğu yönünde yorumlara sebep olmaktadır. Özgül ve Keleş “Valilere, mahkeme kararına dayanmaksızın hizmetin aksadığını saptamak ve seçimle işbaşına gelmiş bir belediyenin yerine geçerek hizmetleri yerine getirme görevi verilmesinin vesayet denetiminin ötesine geçilerek bu birimler arasında bir hiyerarşik ilişki kurulduğunu”²⁷ söylerken; Arabacı “Ülkede devleti ve hükümeti temsil eden mülki idare amirlerinin büyükşehir il ve ilçelerinde de devlet otoritesinin varlığını, kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanmasını güvence altına alır.”²⁸ der. Bahsedilen madde birime, açıkça ifade edildiği üzere halkın sağlığı, huzur ve esenliği ile kamu düzeni ve güvenliğinin olumsuz etkilendiği durumlarda müdahale yetkisi vermektedir. Hatta böylesi bir durumda bile önce ilgisinden durumun düzeltilmesi istenecek, bu karşılanmaz ise iş YİKOB tarafından gerçekleştirilecektir. Yazarlarca bahsedilen “yerine geçme fiili” ise mahalli müşterek hizmetlerin veya yatırımların sıra dışı durumlarda yerine getirilmesidir ki kanaatimizce bu durumdan vesayet çıkarılması zorlama bir yorum olacaktır.

Müdürlüğün görevlerinin büyük bölümünün teknik ve fenni mesuliyet gerektiren işler olduğu ancak

25 Akman, Ç. ve Kalender, M. (2018). “Yerelde Yeni Bir Merkezi Yönetim Birimi: Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı”. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi

26 Arap, İ. ve Koç, E. (2019). “Kamu Türk İdare Teşkilatında Atıptık Yeni Bir Örgütlenme: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları”. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi

27 Özgül, C.G. ve Keleş, R. (2017). “Belediye Organlarına “Kayyım” Atamaları Üzerine Bir Değerlendirme” Ankara Ün. SBF Dergisi

28 Arabacı, M.D. (2020). 6360 Sayılı Yasa Kapsamındaki Değişiklikler Ve Yikob – İl Özel İdaresi Karşılaştırması. Yüksek Lisans Tezi

personel yapısının bu ihtiyaca yanıt verecek şekilde oluşturulmadığı, YİKOB'ların da merkezi hükümetin il örgütlenmesinde bulunan diğer kurumlarla aynı mevzuata tabi oldukları, dolayısıyla başkanlığın bu noktada yürüttüğü işlerin ilgili il müdürlüklerince de gerçekleştirilebileceği, hangi yatırımların bizzat gerçekleştirilip hangilerinde izleme yapılacağı net belirlenmediği, diğer kurumlar adına yapılacak işlere dair öncesinden bir planlama yapmanın mümkün olmadığı, öz gelirlerle proje hayata geçirmenin ise çoğu zaman İçişleri Bakanlığı veya ilgili makamların iznine tabi olduğu dolayısıyla pratik olmadığı konuları da mevzuat ve uygulamaya dair yapılan tespitlerdir.

Rehberlik ve Denetim Müdürlüğü

Başkanlığın kurulduğu günden bugüne görev ve yetkileri noktasında üzerinde en çok tartışılan birimlerinden biridir. Yönetmeliğe göre temel görevi rehberlik etmek ve denetim yapmak olsa da 2016 düzenlemesinde diğer kamu ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak ve ortak projeler yürütmek görevi de bu müdürlüğe verilmiştir.

Müdürlüğün en önemli ve asli görevleri; rehberlik etmek ve denetim yapmaktır. Her iki görev de YİKOB'ların kuruluş kanunu olan 6360'ın TBMM'ye sunulan gerekçelerinde dahi bulunmaktadır. Ancak maddeler 28962 sayılı Yönetmelik'te detaylandırılmamıştır. Örneğin, yönetimin temel işlevlerinden biri olan denetimin niteliği belli değildir. İdare ne tür bir denetim ile nereyi denetleyecektir? Denetimden kasıt idari, uygunluk veya performans denetimi mi yoksa mali denetim midir? Bu sorular yanıtıdır. Valiler, il yönetimi içerisinde 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve Valilik Ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev Ve Çalışma Yönetmeliği'ne göre hali

hazırda "...adli ve askeri teşkilat dışında kalan bütün devlet daire, müessesesi ve işletmeler ve özel işyerleri üzerinde gözetim, denetim ve teftiş yetkisine zaten sahiptirler" bahsi geçen yönetmeliğe göre de bu iş ve işlemler İl Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından yürütülür. İfade edilmek istenen il düzeyindeki yatırımların takibi, koordinesi ve denetimi ise bu iş de yine Valilik Planlama ve Koordinasyon Kurulu'nca gerçekleştirilmektedir. Arap ve Koç, Kanun'un gerekçesinde ifade edilen "denetim alanındaki boşluğu doldurmak" tespitini de belirsiz bularak "zaten tartışmalı olan merkezden yönetim - yerel yönetim denetimi ilişkisine bir de hizmetsel bir kuruluşun dâhil edilmesi ile denetim yetkisinin daha da karmaşık hale geleceğini"²⁹ söyler. Kuran'a göre "denetimler ildeki kamu kurum ve kuruluşları ile bunların faaliyet ve yatırımlarına yöneliktir." ayrıca "denetim yetkisi valilere kamu kurum ve kuruluşları üzerinde kullanabilecekleri çok önemli bir yasal yetki potansiyeli taşır."³⁰ "İldeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik etmek..." maddesi için de aynı durum söz konusudur. Rehberliğin kapsamı ya da sınırları tıpkı denetim görevinde olduğu gibi mevzuatta belirtilmemiştir.

"İlin ihtiyaçları çerçevesinde gerektiğinde her türlü yatırım ve hizmetleri yerine getirebilmek amacıyla, kamu kurum ve kuruluşlarıyla, diğer tüzel kişilerle ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak ve ortak projeler yürütmek" görevi ise müdürlüğe 2016 yılındaki düzenleme

29 Arap, İ. ve Koç, E. (2019). "Kamu Türk İdare Teşkilatında Atıfık Yeni Bir Örgütlenme: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları" . Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi

30 Kuran, H. (2015). "Türk Yerel Yönetim Sistemi'nde Yeni Bir Kurum: Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı. Kamu Yönetiminde Değişimin Yönü ve Etkileri. Kayfor13

ile verilmiştir. Denetimle görevli birime alternatifi varken yatırıma yönelik görevler verilmesi kanaatimizce isabetsiz olmuştur. Zira metinde ifade edilen ortak projeler yapmak görevi birçok ilde fiilen yatırım izleme veya strateji müdürlüklerince gerçekleştirilmektedir.

Bir diğer husus da yine göreve uygun nitelikteki personel eksikliğidir. Rehberlik ve denetim; konunun eğitimini almış, uzman, tecrübeli hatta denetmen unvanına sahip personel eliyle yürütülmesi gereken işlerdir. Bütçe muhasebe yönetmeliği açısından ana hizmet birimi olarak tanımlanan müdürlüğün, YİKOB'un personel mevcuduna takviyeler yapılmadan görevlerini yerine getirmesi mümkün görünmemektedir. Bu sebeple olacak ki birçok YİKOB'da Rehberlik ve Denetim Müdürlükleri ya pasif kalmakta ya da Yönetmelik'te tanımlananlar dışındaki diğer birimlerin işleri ile görevlendirilmektedirler.

Strateji ve Koordinasyon Müdürlüğü

Birkaç istisna dışında 2014-2016 yılları arasında kurumların stratejik plan ve performans programlarına uygunluğu ile ilgili raporlar hazırlamak ve bazı bütçe işlemleri dışında işlevselliği olmayan müdürlük; 2016 yılında Başkanlıkların tüzel kişilik ve özel bütçe kazanması ile birlikte YİKOB'ların mali hizmetlerinin yürütüldüğü birim olmuştur.

Strateji ve koordinasyon müdürlüğünün görev tanımlarının bir bölümü de rehberlik ve denetim örneğinde olduğu gibi genel ifadeler içermektedir. "...kamu kurumları arasında koordinasyon...", "afet ve acil yardım hizmetleri...", "...kurum kapasitesini arttırmaya yönelik faaliyetler..." cümlelerinden ne anlaşılması gerektiği, kapsamı ve niteliği belirsizdir. "İlin tanıtımına yönelik

faaliyetler” ise hali hazırda il düzeyinde kültür ve turizm müdürlüklerinin asli görevleridir. Dağlı ve Özgül, İzmir örneğindeki çalışmalarında bu görevle ilgili kurum olan turizm müdürlüğüne kalkınma ajansını da dâhil ederek “...Tek bir il içinde üç farklı kurumun aynı görevi üstlenmesi uygulamada bürokratik sorunlara ve yetki çatışmasına yol açmaktadır.”³¹ der. Bu ve benzer sebeplerle birkaç istisna dışında çoğunlukla bahsedilen görevlerin illerde fiili olarak yerine getirilemediği iletilmektedir.

İfade edilenlerin yanında taşra birimlerinin yürüttükleri hizmet ve faaliyetlerin değerlendirilerek raporlanması da alanda çalışan yazarlarca farklı yorumlanmıştır. Yine Dağlı ve Özgül raporların “ilin kalkınması ve uzun vadeli planlamaların yapılmasında önemli bir veri sağladığını, harcama öncesi döneme ilişkin olarak yatırımların etkin ve verimli kullanılması için bir kaynak olmakla birlikte, aynı zamanda harcama sonrası dönemdeki denetimleri de kolaylaştırdığını” söylerken; Arap ve Koç “raporların öz değerlendirmeyi içerdiği, YİKOB’un bilgileri derleme ve ilgili makamlara yollama dışında yorum ve etkisi olduğuna ilişkin bir tespit ya da sonuç çıkarmanın mümkün olmadığını” ifade etmişlerdir.³² Bazı kurumların stratejik planlarının bakanlık düzeyinde oluşturulup program takiplerinin de yine bakanlıklarca yapılması, verilerin uzmanlarca analiz edilmesi gerekirken mevcut personel eliyle yapılıyor olması da uygulayıcılar tarafından bu hususta iletilen diğer

Strateji ve koordinasyon müdürlükleri 2016 sonrası başkanlıkların bütçe ve muhasebe iş ve işlemlerinin yürütüldüğü mali birimlere dönüşmüşlerdir.

tespitlerdir. Ayrıca 5018 sayılı Kamu Mali Kontrol Kanunu’nun ekli cetvellerinde yer almadığı için stratejik plan yapma görevi bulunmayan YİKOB’ların diğer kurumların stratejik planlarına uygunluğuna dair rapor düzenlemesi de benzersiz bir durum olarak not edilmelidir.

Strateji ve koordinasyon müdürlükleri 2016 sonrası başkanlıkların bütçe ve muhasebe iş ve işlemlerinin yürütüldüğü mali birimlere dönüşmüşlerdir. Beyannamelerden raporlamaya, gelirlerin toplanması ve takibinden ödemelere, bütçeden ön mali kontrole her türlü mali işlem bu müdürlükçe gerçekleştirilmektedir. Örneklerden de anlaşılacağı üzere yürütülen çalışmalar takipli ve mali sorumlulukları olan işlerdir. Kanaatimizce kısıtlı personel imkânlarıyla bu iş ve işlemleri gerçekleştirmek başlı başına bu birimin mesaisinin tümünü almakta ve görev tanımındaki diğer konular zaruri olarak ikinci planda kalmaktadır.

Kurumun 5018 sayılı Kanun’un özel bütçeli kurumları gösterir listesinde yer almaması ve bunun bazı olumsuz sonuçları, birçok idarenin düzenli gelirlere sahip olmaması, hazine yardımı olarak adlandırılan İçişleri Bakanlığı’na gönderilen pa-yın bir takvime bağlı olarak aktarılması veya çoğu zaman yetersiz

olması yine diğer birimlerde olduğu gibi bu müdürlükte de yetişmiş veya uzman personel ihtiyacı müdürlüğe dair iletilen tespitlerdir.

112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü

Avrupa Birliği, 1991 tarihli kararı ile birlik çatısı altındaki tüm ülkelerde 112 hattının Tek Avrupa Acil Çağrı Numarası (Single European Emergency Call Number) olarak kullanımını öngörmüştür. Ülkemiz AB’ye uyum sürecinde bu yöndeki çalışmalarına 2003 yılında başlamış, 2005’te Antalya pilot il olarak belirlenerek 2007 yılında Çağrı Merkezi Müdürlüğü kurulmuştur. Günümüzde Mayıs 2021 itibarı ile 112 AÇM’ler Ülke genelinde 70 ilde faaliyettedirler.³³ Müdürlük, “acil durumlarda yardım talep ve ihbarlarını tek merkezden karşılayarak vatandaşların birden çok numara yerine tek bir numarayı öğrenmeleri ve yardım çağrısı alındıktan sonra en kısa sürede olay mahalline ya da acil durumdaki kişiye ulaşabilme” maksadıyla, büyükşehir olan illerde YİKOB’lar, diğerlerinde valilikler bünyesinde kurulmuşlardır.

Görevleri aşağıdaki gibidir:

- 112 Acil Çağrı Merkezinin iş ve işlemlerini 3152 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen yönetmelik hükümleri çerçevesinde yürütmek,

Başkanlığın görev ve sorumluluklarına bakıldığında “acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi” temel görevlerindedir. Ancak, Arap ve Koç bu görevleri “yatırım izleme ve koordinasyon misyonu” ile uyumsuz bulur. Afet ve acil yardım hizmetlerinin büyükşehirlerde Afet Koordinasyon Merkezleri (AKOM) tarafından yürü-

31 Dağlı, Z. ve Özgül, C.G. (2019). “Kamu Yönetimi Sistemi İçinde Yeni Bir Birim Olarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının İşlevi: İzmir Örneği” Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi

32 Arap, İ. ve Koç, E. (2019). “Kamu Türk İdare Teşkilatında Atıfık Yeni Bir Örgütlenme: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları” . Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi

33 112 Acil Çağrı Merkezi (2021). Erişim: 17 Mayıs 2021, <https://www.112.gov.tr/hakkimizda>

tüldüğünü, yine afetler konusunda İçişleri Bakanlığına bağlı bir kuruluş olan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın (AFAD) bu noktada koordinasyon görevi olduğunu söyleyerek özellikle bu iki hususta "Başkanlık görev alanının sınırlarının iyi çizilmesi gerekmektedir"³⁴ derler. Kanaatimizce acil yardım ve çağrı hizmetlerinin il düzeyinde en üst idari yapı olan valilikler nezdinde toplanması birimin sevk ve idaresi açısından isabetlidir. Araştırmacılarca bahsedilen kurumların tamamı zaten İl İdaresi Kanunu'na göre valinin emir, gözetim ve denetimi altındadır. Ancak YİKOB ölçeğinde yapılan taksimatta strateji ve koordinasyon müdürlüğüne afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi görevi ile idari ve mali işler müdürlüğünün diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ilde yapacakları yardım işlerini yürütme görevleri verilmesi yeniden gözden geçirilerek, afet ve acil yardım konularında YİKOB'lara verilen tüm görevlerin tek merkezden, 112 AÇM'lerce gerçekleştirilmesinin daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Birçok kamu kurumuna ait personelden oluşan yapısı ile aynı çatı altında 7/24 yoğun ve kesintisiz hizmet sunmakta olan müdürlüklerin çalışanlarca iletilen en büyük iki problemi mali kısıtlar ve yetişmiş personel eksikliğidir. Mali kısıt noktasında büyükşehirlerdeki YİKOB'lar altında hizmet veren AÇM'ler, diğer illerdekilere nispeten daha iyi durumdadırlar. Zira AÇM'lerin kullandıkları bilgi iletişim hizmetleri sebebiyle özellikle faturaya bağlı aylık giderleri YİKOB bütçesinde önemli yer tutmaktadır. Personel noktasındaki sorun geçici görevlendirmeler

Birçok kamu kurumuna ait personelden oluşan yapısı ile aynı çatı altında 7/24 yoğun ve kesintisiz hizmet sunmakta olan müdürlüklerin çalışanlarca iletilen en büyük iki problemi mali kısıtlar ve yetişmiş personel eksikliğidir.

ile çözülmeye çalışılsa da yapılan işin eğitimini almış nitelikli personelle duyulan ihtiyacın her geçen gün arttığı da ifade edilmektedir.

İdari ve Mali İşler Müdürlüğü

Müdürlüğün başlıca görevi YİKOB'ların her türlü idari iş ve işlemlerini gerçekleştirmektir. Bunun yanında il düzeyindeki diğer kurum ve kuruluşların bazı ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik görevleri de bulunmaktadır. Bu birimin de yatırım izleme müdürlüğü örneğinde olduğu gibi çalışma yönetmeliğindeki tüm görev maddeleri 2016 yılında yeniden düzenlenmiştir.

TDK'ya göre mali sözcüğü; "parasal, maliyeye ilişkin, maliye ile ilgili" demektir. Müdürlük adında her ne kadar "mali" kelimesi bulunsa da görev ve sorumluluk noktasında gerçekleştirdiği iş ve işlemler idaridir. Mali işlemler, özellikle 2016 düzenlemesinden sonra strateji ve koordinasyon müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu noktada bir diğer tanımsal karmaşa da valilik bünyesinde adında "idare ve idari" sözcükleri geçen üç müdürlük daha

bulunmasıdır. Bunlar; idare ve denetim müdürlüğü, idari hizmetler şube müdürlüğü ve il idare kurulu müdürlüğüdür. Elbette ki her müdürlüğün kendi mevzuatı içerisinde görev ve sorumlulukları farklıdır. Ancak tek bir yönetsel yapı içerisinde aynı anlamı çağrıştıran isme sahip bunca müdürlük olması karmaşaya sebebiyet verebilecek bir durumdur.

İdari ve mali işler müdürlüğü başkanlıkların en geniş görev ve sorumluluğa sahip birimlerindedir. Doğan, müdürlüğün personel iş ve işlemlerini de gerçekleştirdiğini vurgulayarak görev ve sorumluluklar bağlamında YİKOB'daki en kapsamlı birim olarak niteler ve "... YİKOB'un genel görevleri arasında sayılan; ildeki kamu kurum ve kuruluşlarına araç, gereç, makina, bina vs. almak/kiralamak görevi bu müdürlüğe verilmiştir." der.³⁵ Uygulamada da durum YİKOB'un ve diğer bazı kamu kurum ve kuruluşların yatırım dışında kalan birçok cari giderlerinin bu müdürlükçe karşılandığı görülmektedir.

Birimin görev tanımında bulunan "kamu kurum ve kuruluşlarının" ifadesi de diğer bazı birim örneklerinde olduğu gibi çok geniş kapsamlı tutulmuştur. Bu ifade ile ildeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarının araç ve taşınır alımları, işletilmesi, büroların ihtiyaçlarının karşılanması gibi hizmetler kast edilmekteyse tüm bu işlemlerin şube müdürlüğü düzeyinde, personel sayısı ve mali kısıtları olan bir yapı ile gerçekleştirilebilmesi kanaatimizce mümkün görünmemektedir.

Bir diğer durum da Müdürlüğe, bilgi işleme dair verilen görevlerdir. Günümüz bilgi iletişim teknolojilerinin geldiği nokta, kullanım alanları ve etkileri düşünüldüğünde bu boyut-

34 Arap, İ. ve Koç, E. (2019). "Kamu Türk İdare Teşkilatında Atipik Yeni Bir Örgütlenme: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları" . Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi

35 Doğan, E. (2019). Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığının Bütünşehir Yönetimi Kapsamında Değerlendirilmesi: Malatya Örneği

ta bir Kurulda bilgi işleme dair bir birimin bulunmaması, tüm bilişim faaliyetlerinin bir madde ile zaten iş yoğunluğu olan bir müdürlüğe verilmesi şaşırtıcıdır. Çünkü bu alana dair tek bir maddede ifade edilen görevler; Kurulda tamamını ilgilendiren, uzmanlık gerektiren ve başlı başına sevk ve idare edilmesi gereken işlerden oluşmaktadır. Özellikle internet sayfaları ve sosyal medya artık kurumların kendilerini ifade etmeleri noktasında vatandaşla açılan kapıları durumundadır. İnternet sayfaları incelendiğinde YİKOB'ların neredeyse tamamı bu konuda yetersizdir. Zira İstanbul, İzmir ve Ankara gibi illerin Başkanlıklarına ait resmi internet sayfaları incelendiğinde: İstanbul YİKOB'un resmi sitesinde en güncel haber 2 yıl öncesine aittir.³⁶ Ankara YİKOB'da yöneticiler dâhil birimlere ve çalışmalara dair hiçbir bilgi bulunmamaktadır.³⁷ İzmir YİKOB'da ise projeler bölümündeki son proje 2 yıl öncesine, bir önceki proje ise 6 yıl öncesine aittir.³⁸ Kanaatimizce, kuruluşların gerçekleştirdiği büyük ölçekli işlere rağmen halen kamuoyunda yeterli düzeyde bilinirliğinin olmamasında bu durumun da payı vardır.

Yine uygulayıcılar ile yapılan görüşmelerde; muhtar ödeneklerinin valilik bünyesinde idare ve denetim müdürlüğü varken YİKOB'larca ödenmesi, ilçe kaymakamlıklarına ait bazı alımların ve ödemelerin kaynak aktarmak suretiyle yerinde yapılabilecekken bu müdürlükçe gerçekleştirilmesi, Samsun YİKOB örneğinde olduğu gibi personel ile ilgili iş ve işlemlerin idari ve mali iş-

ler müdürlüğünün görevi olmasına rağmen valilikçe yürütülmesi çalışanlarca iletilen diğer tespitlerdir.

Hukuk İşleri Müdürlüğü

Başkanlıklara 2016 yılında 674 sayılı KHK ile tüzel kişilik verilmesi sonrası yapılan yönetmelik değişikliği ile hukuksal iş ve işlemlerin yürütülmesi maksadıyla kurulmuş birimlerdir.

Müdürlük, görev tanımından da anlaşılacağı üzere Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının her türlü hukuki iş ve işlemini yürütmek, bu işlemleri takip etmek, hukuki görüş ve teklifler hazırlamak üzere kurulmuştur. Esasen birim, görev ve sorumluluklar açısından, sınırları daha dar tutulmakla birlikte valilik birimlerinden olan hukuk işleri şube müdürlüğüne benzemektedir. Valilik teşkilatındaki müdürlüğün, uluslararası antlaşmalardan doğan bir kısım görevleri ile bazı kurul kararları ve kanunlara istinaden gerçekleştirdiği işlemler dışında iki müdürlük birçok ortak göreve sahiptir.

Daha önce de bazı örnekleri sunulduğu üzere kanaatimizce aynı yönetsel yapı içerisinde hali hazırda aynı görevi gerçekleştirebilecek farklı birimler oluşturulması kısıtlı kaynakların verimli kullanılması noktasında tekrar değerlendirilebilecek konular arasında olmalıdır. Çoğu il örneğinde bu birimin gerek personel yetersizliği gerekse hizmetine ihtiyaç duyulmaması sebebiyle aktif olarak çalıştırılmadığı görülmektedir. Arap ve Koç 2019 yılında YİKOB'larla ilgili yaptıkları bir araştırmada başkanlıkların internet sitelerini incelemiş ve "...bazılarında Hukuk İşleri Müdürlüğünün kurulmadığını iletmislerdir."³⁹

39 Arap, İ. ve Koç, E. (2019). "Kamu Türk İdare Teşkilatında Atipik Yeni Bir Örgütlenme: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları". Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi

Doğal Kaynaklar, Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü

Büyükşehirlerde il özel idarelerinin kaldırılması ile birlikte kurulan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına; Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu, Maden Kanunu ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile il özel idarelerine verilen hak, görev ve yetkileri kullanma görevi verilmiştir. Müdürlük bu hak, görev ve yetkileri kullanmak ve bu kapsamdaki iş ve işlemleri yürütmek üzere kurulmuştur.

Müdürlükle ilgili olarak uygulayıcılardan iletilen en önemli sorun; ruhsat işlemleri, takibi ve denetimi aşamalarında ihtiyaç duyulan teknik personel yetersizliğidir. Kimi yapılan işlem ve oluşturulan komisyonlarda Yasa; jeoloji, maden ve harita mühendislerinin dâhilini zorunlu tutmaktadır. Ancak çoğu başkanlıkta yukarıda da defaten ifade edildiği üzere teknik personel sayısı ihtiyacı karşılayacak düzeyde değildir. Müdürlüğün kısıtları olarak bir diğer husus da Maden Kanunu'na göre yürütülen iş ve işlemlerde tek muhatap kurum olan Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün il düzeyinde teşkilatı bulunmamasıdır.

Kanaatimizce özellikle süreli ve denetime dair işlerin gerçekleştirildiği birimlerdeki personel eksikliklerinin kalıcı çözümlerle giderilmesi ileride yapılması muhtemel düzenlemelerde öncelikli konular arasında olmalıdır.

Personel Yapısı

Başkanlığın insan kaynaklarına dair iş ve işlemlerini düzenleyen müstakil bir mevzuatı bulunmamaktadır. "...teşkilat yapısı 04.04.2014 tarih ve 28962 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları İle Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik'te dü-

36 Istanbul.gov.tr/yikob, (2021). İstanbul YİKOB Resmi İnternet Sayfası. Erişim: 01 Haziran 2021, <http://www.istanbul.gov.tr/yikob/haberler>

37 Ankara.gov.tr/yikob, (2021). Erişim: 01 Haziran 2021, <http://www.ankara.gov.tr/yikob>

38 İzmir YİKOB Resmi İnternet Sitesi, (2021). Erişim: 01 Haziran 2021, <http://www.izmir.gov.tr/yikob/projelerimiz>

zenlenmiştir.”⁴⁰ Yönetmeliğin 4’üncü maddesinin 3’üncü fıkrasına göre “...personel ihtiyacı İçişleri Bakanlığı kadrolarında görev yapan personelden karşılanır” yine mezkûr yönetmeliğe göre “Vali, bu maddede belirtilen müdürlüklerde ve geçici birimlerde görev yapmak üzere uzman, sözleşmeli personel ve memurları kadro, yer ve unvanlarına bakılmaksızın Başkanlıkta görevlendirmeye yetkilidir.”⁴¹ denilmektedir.

Başkanlıkların mevcut personel yapısı incelendiğinde iller arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin İstanbul YİKOB’un geçici görevli personel sayısı Eskişehir YİKOB’un toplam personel sayısına eşittir.⁴² Kurulma aşamasında kimi YİKOB’larda personelin büyük bölümü il özel idarelerinden devirle gelirken, kimilerinde ise çoğunluk başka kurum ve kuruluşlardan nakil veya geçici görevlendirme yapılarak oluşturulmuştur. Ancak nitelikli ve göreve uygun personel yetersizliği sorunu tamamında ortaktır. Özellikle kuruluş aşamasında teknik personel eksikliği görevlendirmelerle aşılmaya çalışılsa da kimi zaman hizmet sunumunda kısa süreli de olsa aksamalara yol açtığı durumlar olmuştur. Günümüze gelindiğinde ise sorun nispeten azalsa da halen devam etmektedir. Zira başkanlıkların resmi internet sayfaları incelendiğinde bazılarının yönetici kadrolarının dahi vekâleten yürütüldüğü görülmektedir.⁴³

40 Sayıştay (2020). 2019 Yılı Samsun YİKOB Sayıştay Denetim Raporu. Erişim: 15 Mayıs 2021, <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13008>

41 28962 sayılı Yönetmelik, 2014, 4.madde

42 Sayıştay.gov.tr, (2019). Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları - 2019 Denetim Raporları. Erişim: 01 Haziran 2021, <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13008>

43 Trabzon YİKOB Resmi İnternet Sitesi, (2121). Erişim: 05 Haziran 2021, <http://www.trabzon.gov.tr/yikob>

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının başı validir. Vali bu görevi bizzat veya görevlendirdiği vali yardımcısı eliyle yürütebilmektedir.

Uygulayıcılar tarafından iletilene göre: YİKOB’larda bu durum personelde kuruma dair aidiyet duygusu gelişmemesine ve mevcut çalışanlar üzerine fazla iş yükü binmesine sebep olmaktadır. Yine benzer sebeplerle mevcut personelin kurumda muhafazası zorlaşmakta bu durum ise kurumsal hafızanın oluşturulamamasına sebebiyet vermektedir. Personel istihdamı konusunda yasalarca tanınmış herhangi bir muafiyeti bulunmayan başkanlıkların, yürürlükteki mevzuat gereği bu kısıtı sözleşmeli veya hizmet alımı şeklinde çözmelerine de imkân bulunmamaktadır.

6360 sayılı Kanun’un etkilerini Sakarya ve Kocaeli örneği üzerinde inceleyen Dağlı, çalışmasının insan kaynaklarına dair bölümünde bu görüşü destekler nitelikte “Büyük ölçekli yerel yönetim birimlerine oranla, küçük birimlerde nitelikli teknik ve profesyonel personeli cezbetme ve böyle kişilerden oluşan bir ekibi sürekli kılama olanakları çok sınırlıdır.”⁴⁴ der.

Bir diğer husus da mevzuata göre Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının başı validir. Vali bu görevi bizzat veya görevlendirdiği

44 Dağlı, Z. (2018). 6360 Sayılı Yasanın Getirdiği Genişletilmiş Büyükşehir Modeli İle Yerel Kamusal Hizmetlerin İl Sınırlarına Kadar Genişlemesinin Etkileri: Kocaeli Ve Sakarya Örneği

vali yardımcısı eliyle yürütebilmektedir. Kuruluşların internet siteleri incelendiğinde YİKOB’ların tamamında Başkan; valiler tarafından görevlendirilmiş vali yardımcılardır. Ancak Samsun örneğinde görüleceği üzere bu görevlendirmeler bir sebeple uzun süreli olamamaktadır. Zira Samsun YİKOB’da kurulduğu 2014 yılından bugüne kadar altı kez YİKOB Başkanı değişmiştir.⁴⁵ Yine görevlendirilen her vali yardımcısına ayrıca valilik tarafında da çeşitli görevler verildiği görülmektedir. Yatırım İzleme ve Koordinasyon başkanının, büyük bölümü yıllara sari olan yatırımlara bu sürelerde hakim olması mümkün değildir. İl ölçeğinde teknik ve mali görev ve sorumlulukları olan bir kurumun en üst yöneticisinin nerdeyse yılda bir değişiyor olması ise kurumsallaşma misyonuna ters düşmektedir.

Personel konusunda bir diğer durum da mevzuatta personelin işleri bakanlığı kadrolarından karşılanacağını belirtmesi üzerine kimi illerde personele dair iş ve işlemlerin valilik yazı işleri müdürlüğü, kimilerinde ise idari ve mali işler müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmesidir. Kanaatimizce mezkûr mevzuatın bu ifadesi ile personelin temin kaynağı belirtilmiş; iş ve işlemler yine aynı Yönetmeliğin (g), (ğ) ve (h) maddelerince idari ve mali işler müdürlüğüne verilmiştir. Aynı mevzuatta idari ve mali işler müdürlüğüne: personele ilişkin iş ve işlemleri yürütmek, performans takibi yapmak, hizmet içi eğitim faaliyetlerini planlamak ve yürütmek görevleri açıkça sayılırken kimi YİKOB’larda personele dair iş ve işlemlerin valilik yazı işleri müdürlüğüne yürütülmesi yönetmelik hükümlerinin bir bölü-

45 Samsun.gov.tr (2021). Samsun Valiliği Resmi İnternet Sayfası. Erişim: 01 Haziran 2021, <http://www.samsun.gov.tr/arama/ara/yikob%20ba%C5%9Fkan%C4%B1>

münün uygulanmaması olduğu gibi başkanlıkların kamu tüzel kişiliği statüleri ile de çelişmektedir.

Sonuç olarak başkanlıklar; mali, teknik, denetim, rehberlik ve acil çağrı gibi özellik arz eden konularda üst düzey görev ve sorumluluğu bulunan kurumlardır. Kamu tüzel kişiliği ve özel bütçeye sahip bir kuruluşun personel konusunda daha güçlü ve gerektiğinde esnek istihdam yöntemlerini de kullanabilir bir yapıda olması gerekmektedir. Bu konuda yapılacak bir düzenlemenin hem uygulayıcılar hem de hizmet alanlar açısından sonuçlarının olumlu olacağı değerlendirilmektedir.

Mali Yapı

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları, yazarlarca da belirtildiği üzere mali açıdan 2014-2016 yılları arası ve Eylül 2016 sonrası olarak iki döneme ayırmak mümkündür. Kuruluş, faaliyetlerine başladığı 01 Nisan 2014'ten 01 Eylül 2016'ya kadar genel bütçe kapsamındadır. 2016 yılındaki 674 sayılı KHK ile genel bütçeli idare olmaktan çıkartılıp tüzel kişiliğe sahip özel bütçeli idareye dönüştürülmüştür. Bilindiği üzere kamu mali yönetiminin temel başvuru kaynağı 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunudur. Bu Kanun'a göre:

Özel bütçe, bir bakanlığa bağlı veya ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen, bu gelirlerden harcama yapma yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenen ve bu Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan her bir kamu idaresinin bütçesidir.⁴⁶

Başkanlıkların özel bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip olmalarının sağladığı avantajları Akman ve Kalender şöyle özetler: "Bu düzenleme ile kuruluşun kendi bütçesi ile kendini idare edebilmesi sağlanmış, hizmetlerin aksamasının önüne geçilmiş, ödeneklerin yılsonu itibarı ile geri gönderilmeden (tenkis) sonraki yıla devri sağlanmış, bağış yoluyla hizmet sunabilmesi ve etkin mali denetim yapılabilmesinin önü açılmıştır."⁴⁷

YİKOB "...Bütçelerinin hazırlanması ve uygulanması ile ilgili hususlar ise 30.12.2016 tarih ve 29934 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenmiştir." Yönetmeliğin dayanak bölümünde her ne kadar 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gösterilse de başkanlıklar 5018 sayılı Kanun'un (II) sayılı cetvelinde yer almazlar. Dolayısıyla ilginç bir şekilde Kanun kapsamında da değildiler. Buna rağmen Yönetmeliğin 19'uncu maddesi hüküm bulunmayan hallerde 5018 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuat hükümlerinin kıyasen uygulanacağını söylemektedir.⁴⁸ Oysa Kuruluş özel bütçeli ise, zaten kıyas edilmesi istenen Kanun kapsamın olmalıdır. Hali hazırda bir kanun varken yönetmelikle bir Kurumun mali yapısını düzenlemek kanaatimizce uygulanabilirliği olsa da kanuni altyapı olarak zayıftır. 2016 yılından bugüne böylesi temel bir konuda herhangi bir mevzuat düzenlemesi yapılmaması ve varsa nedenleri ise ayrıca tartışılması gerekir.

Başkanlıkların gelirleri: "İçişleri Bakanlığı bütçesinden yapılacak hazine

yardımları, kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetleri için aktardıkları tutarlar, bağış ve yardımlar ile diğer gelirlerdir."⁴⁹ Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının YİKOB aracılığı ile yapacakları işlerin yürütülmesi ve temsil, tören, ödüllendirme, tanıtım ve protokol hizmetleri giderlerine ilişkin usul ve esaslar ise ayrıca belirlenmiştir.

"Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları Başkanlık vasıtası ile yapacakları işleri kaynağını aktarmak şartıyla ve ödenek aktarılması usulü ile yaparken, diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak kaynak transferleri tahakkuk işlemi ile gerçekleştirilmektedir." Bu ödeneklerin başka amaçla kullanılamamakta ve aktarma yapılamamaktadır.⁵⁰

YİKOB'ların bütçe hacimlerine bakıldığında rakamların ilden ile değişkenlik gösterdikleri görülmektedir. İllerin gelişmişlik durumları, gelirleri, diğer kurumlardan transfer edilen kaynak miktarı, yapılan ödeme çeşitliliği bu durumun temel sebebidir. Bir diğer sebep de 6360 sayılı yasa ile il özel idarelerine ait alacak, gelir ve taşınmazların başkanlıklara devir ve tasfiyesinde yaşanan farklı uygulamalardır. Kimi illerde özel idarelere ait gelir getiren birçok araç, şirket ve taşınmaz YİKOB'lara bırakılırken kimi illerde ise bu varlıkların neredeyse tamamı büyükşehir veya ilgili diğer kurumlara devrolmuştur. Başkanlıkları bütüncül yönetim kapsamında Malatya örneği üzerinden inceleyen Doğan'ın görüşüğü bir idareci Malatya YİKOB'un varlıkları dağıtım noktasında "cömert" davrandığını iletmiştir.⁵¹ Aynı durum Samsun YİKOB için de geçerlidir.

47 Akman, Ç. ve Kalender, M. (2018). "Yerelde Yeni Bir Merkezi Yönetim Birimi: Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı" . Ankara Üniversitesi SBF Dergisi

48 Sayıştay (2020). 2019 Yılı Samsun YİKOB Sayıştay Denetim Raporu. Erişim: 15 Mayıs 2021, <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13008>

49 KHK/674, 35.madde

50 28962 sayılı Yönetmelik 14. madde

51 Doğan, E. (2019). Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığının Bütüncül Yönetimi Kapsamında Değerlendirilmesi: Malatya Örneği

46 5018 Sayılı Kanun, 2003, 12.madde

Dolayısıyla kendilerine varlık devri yapılmayan başkanlıkların hazine yardımı ve nema dışında gelirleri olmaması, diğerleri ile bütçe hacmi noktasındaki farkı da açıklamaktadır. Kuruluşların mali açıdan bir diğer kısıtları da önemli bir bölümünün en büyük gelir kalemleri olan hazine yardımı hususundadır. Başkanlık bütçelerinin gider kalemlerinin büyük bir bölümünü abonelik ve faturaya bağlı cari, rutin harcamalar oluşturmaktadır. Bu giderlerin karşılanmasına yönelik en önemli gelirler ise Bakanlıktan alınan hazine yardımları ve faiz gelirleridir. Özellikle hazine yardımlarının belirli bir takvime bağlı olarak ve öngörülen tutarda temin edilememesi çoğu zaman nakit-ödeme dengesinin bozulmasına ve nakit kaynaklı ödeme problemleri yaşanmasına sebebiyet vermektedir. İçişleri Bakanlığı tarafından aktarılan hazine yardımlarının yıl içerisinde dönemler halinde veya önceden bildirilen zamanlarda transferlerinin sağlanması, YİKOB'ların eldeki nakit ve yapılacak ödemeler konusunda hesaplama yapabilmesini dolayısıyla bu noktadaki sorunların büyük bölümünün giderilmesini sağlayacaktır.

Başkanlıkların denetimine dair mevzuatta herhangi bir düzenleme bulunmamasıyla beraber, İçişleri Bakanlığı ve Sayıştay Başkanlığı'nın internet sitelerinde 2019 yılında İdari yönden Mülki İdare tarafından,⁵² mali yönden ise 2017, 2018 ve 2019 yıllarında Sayıştay'ca denetimlerinin yapıldığı görülmektedir.⁵³

52 İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı (2019). Erişim: 28 Mayıs 2021, <https://www.icisleri.gov.tr/mulkiyeteftis/2019-yili-teftis-rehberleri>

53 Sayıştay.gov.tr, (2019). Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları - 2019 Denetim Raporları. Erişim: 01 Haziran 2021, <https://www.sayistay.gov.tr/?p=2&ContentID=13008>

YİKOB'ların diğer özel bütçeli kurum ve kuruluşlardaki şekliye bir meclis, kurul, senato vb. karar organları bulunmamaktadır. Bütçe ve muhasebeye ilişkin iş ve işlemler görev tanımları gereği strateji ve koordinasyon müdürlüğü tarafından yürütülmekte bütçeleri vali tarafından onaylanmaktadır.

“Başkanlıklar hazine yardımı taleplerini de içeren bütçe taslaklarına ilişkin çalışmalarını Mayıs ayının sonuna kadar tamamlar ve bütçe taslaklarını Valinin imzasıyla en geç 15 Haziran tarihine kadar İçişleri Bakanlığına iletir.” Bakanlık, teklifleri kendi bütçeleri ile birlikte, gerekçelerini sunarak Hazine ve Maliye Bakanlığına iletir. Bütçede yatırımla ilgili teklifler ise Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderilir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde İçişleri Bakanlığı bütçesi ile görüşülüp belirlenen toplam hazine yardımı ödeneği Başkanlıklar itibarıyla belirlenip YİKOB'lara iletir. YİKOB'lar bu aşamadan sonra kendileri için belirlenen hazine yardımı miktarlarına göre bütçe tekliflerini tekrar revize edip hazırlar ve bütçe Vali onayına sunulur. “Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun TBMM Genel Kurulunda kabulünü müteakiben bütçeler Vali tarafından imzalanarak yürürlüğe konulur.”⁵⁴

Vali tarafından onaylanarak uygulanan bütçe metninde; hukuki dayanakları ile birlikte gelir ve gider tahminleri, parasal limitler, ödenek kullanımı, harcama yetkisi ve devri ile konuya ilişkin diğer hususlar bulunur. Kesin hesap da Strateji ve Koordinasyon Müdürlüğüne mali yılın sonunu takip eden mart ayı içerisinde incelemeye sunulur 15 Haziran'a kadar Vali tarafından

54 Sayıştay (2020). 2019 Yılı Samsun YİKOB Sayıştay Denetim Raporu. Erişim: 15 Mayıs 2021, <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13008>

onaylanarak kesinleşir. Başkanlıklar, muhasebeye ilişkin iş ve işlemlerini Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi'ne (KBS) kayıt etmekle birlikte bu alandaki diğer iş ve işlemler için e-içişleri otomasyonunu kullanmaktadırlar.

Metinlerden anlaşılacağı üzere YİKOB'ların bütçelerinin kendi öz gelirleri hariç tutulduğunda İçişleri Bakanlığınca belirlendiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Merkezi idareden farklı bir tüzel kişiliğin bütçesinin Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile belirleniyor olması, mülki idareye bağlı ancak ödeme iş ve işlemlerinde mahalli idareler harcama belgeleri ve hesap planlarının kullanılması, Başkanlıkları diğer bazı konularda olduğu gibi kamu mali yönetiminde de “özgün” kılmaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları çalışmanın “Süreç ve Kuruluş” bölümünde ayrıntıları ile incelendiği üzere kamu yönetimi sistemimize 2012 yılında 6360 sayılı Yasa ile girmiş, 2014 mahalli idare seçimleri sonrası 922 ilçenin 519'unu oluşturan 30 ilde faaliyetlerine başlamışlardır. Yönetim sürecine ilave edilen her yeni kurumda olduğu gibi YİKOB'lar da kamuoyu ve alanda çalışanlarca birçok farklı noktadan incelenmekte ve tartışılmaktadır. Teorik tartışmaların en temel konusu: Başkanlıkların merkezi idarenin yerelde yeni bir vesayet makamı olup-olmadığıdır. Tartışmaya sunulan görüşler üzerinden değil de kuruluşların görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde bakıldığında yerel üzerinde bir vesayete neden olacağı ifade edilen maddenin, acil ve sıra dışı durumlarda halkın sağlığı ve kamu düzenini muhafaza etmek adına vali tarafından yapılacak müdahale ile aksaklığın giderilmesi olduğu açıktır. Bu müdahaleden kasıt ise esasında yerine

getirilmeyen mahalli müşterek bir ihtiyacın karşılanmasıdır. Dolayısıyla aksayan ve yerine getirilmeyen yerel bir hizmetin il yönetiminin başı olan valilerce gerçekleştirilmesini vesayet olarak değerlendirmek doğru olmayacaktır.

Bir diğer konu da YİKOB'ların neden kurulduğu ve il özel idarelerinin devamı olup-olmadığıdır. Kopuş ve devamlılık noktasında kanun metinleri ve süregelen uygulama; Başkanlıkların il özel idarelerinden farklı bir kuruluş olduğunu göstermektedir. Daha önceki bölümlerde de ifade edildiği üzere aynı Kanun'un il özel idarelerini kapatıp YİKOB'ları kurmasının, bu tartışmanın gündeme gelmesinde etkisi büyüktür. Faaliyetlerine başladığı ilk dönemlerde il özel idarelerinin bir takım yarım kalan işlerini devam ettirmiş, bazı görevleri de devralmış ve yürütüyor olsa da gerek idari ve mali yönden gerekse görev ve sorumlulukları bakımından YİKOB'lar il özel idarelerinden tamamen farklı kurumlardır. Kurulma nedenlerinde ise bir mutabakattan söz etmek mümkündür. Yazarlar ve uygulayıcılara göre Başkanlıklar; il özel idarelerinin kapanması ile merkezi idare olarak il genelinde yaptığı yatırımların ve bazı belediyelere devredilmeyen diğer görevlerinin devam ettirilebilmesi adına ihtiyaca binaen kurulmuşlardır.

Kavramsal değerlendirme ve tartışmalar bir yana YİKOB'lar 2014 yılından günümüze özel bütçe ve tüzel kişilik verilmesi gibi bazı değişimlere uğrayarak 30 büyükşehirde faaliyetlerine devam etmektedirler. Sayıştay raporları, akademik çalışmalar ve kurumlara ait haberler incelendiğinde birçoğunun il düzeyinde büyük sayılabilecek ölçekte yatırımlar gerçekleştirdikleri ve ciddi rakamlara ulaşan mali kaynak kullandıkları görülmektedir. Yeni sayılabilecek, kimi yazarlarca "atipik" olarak değerlendirilen, personel ve mevzuat konusunda kısıtları olan bir kurum için bu faaliyetleri azımsamak mümkün değildir. Ayrıca bu görevlerin büyük bö-

Kuruluşların bütçelerinin ve kabiliyetlerinin ilden ile değişiklik gösterdiği görülmektedir.

lümünün fenni, idari ve mali sorumluluk gerektiren, uzmanlık isteyen iş ve işlemlerden oluştuğunun da altını çizmek gerekir.

Kuruluşların bütçelerinin ve kabiliyetlerinin ilden ile değişiklik gösterdiği görülmektedir. Uygulayıcılar bu durumun bir sebebinin de il özel idarelerinin kapanması öncesinde yapılan devir tasfiye ve paylaştırmadan aldıkları pay olarak ifade etmişlerdir. İl özel idarelerinden kendilerine gelir getiren taşınmaz, şirket veya personel devredilen YİKOB'ların diğerlerine göre çalışmalarına avantajlı başladıkları ve bu durumu sürdürdüklerini söylemek mümkündür. Bir diğer husus da Başkanlıkların en üst amiri olan valilerin YİKOB'lara ilgisi, bakışı ve yön vermesidir. Örneğin: Samsun YİKOB'da 2020 yılından itibaren her ayın ilk Salı günü Vali başkanlığında yatırım izleme ve değerlendirme toplantısı yapıldığı, devam eden tüm yatırımların durumunun düzenli olarak bizzat vali tarafından takip edildiği ifade edilmiştir.

Başkanlıkların görev ve sorumluluklarını daha etkin, verimli ve tüm illerde standart şekilde yerine getirebilmeleri, uygulamalarda birlikteliğin sağlanması, koordinasyon ve denetim gibi "resmen var fiilen yok" olan bazı görevlerin de ifası için; sorunlarının doğru ve eksiksiz tespit edilerek kanun koyucuya rasyonel, uygulanabilir çözüm önerileri sunulmalı ve gerekli düzenlemelerin bir an evvel gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Zira geçen zaman YİKOB'ların il düzeyinde görmezden

gelinemeyecek bir aktör olma yolunda ilerlediğini göstermiştir.

Bu noktada 2019 yılı mart ayı itibarıyla resmi uygulaması başlayan "YİKOB Kurumsal Kapasite Geliştirme Projesi" kritik öneme sahiptir. "Projenin nihai amacı; büyükşehir alanlarındaki kamu yatırımlarının hızlı ve maliyeti etkin şekilde hayata geçirilmesini, daha iyi hizmet sunumunun gerçekleştirilmesini ve bu alanda faaliyet gösteren kurumların iş birliği ve koordinasyon içinde hareket etmesini sağlamaktır." İçişleri Bakanlığı tarafından başlatılan ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın ortağı olduğu Proje; Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği tarafından ortak finanse edilmekte olup 24 ay uygulama süresine ve 2.495.000 Euro bütçeye sahiptir.⁵⁵ Proje kapsamında bu güne kadar birçok analiz yapılarak raporlar hazırlanmış, ziyaret ve çalıştaylar düzenlenmiş, 1.900'ün üzerinde YİKOB personeline eğitim verilmiştir.

Gerek bütçesi gerekse proje ortaklarına bakıldığında YİKOB'ların kapasitesinin güçlendirilmesinin en üst düzeyde sahiplenildiği şüphesizdir. Henüz uygulama sürecindeyken Kuruluşlara idari ve mali yönden kazanımlar sağlayan projenin sonuçlandırıldığında, bugün kısıt olarak görülen birçok konunun çözüme kavuşacağı değerlendirilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mülki idareye bağlı kuruluş olarak faaliyetlerine 2014 yılında başlayan Yatırım izleme ve Koordinasyon Başkanlıkları tüm kavramsal ve yönetsel tartışmalar bir yana, kendilerine tanınan sınırlarda görevlerini sessiz sedasız yürütmektedirler. Bu ifadeden maksat, kimi zaman görüş alanına çekilen YİKOB örneklerin-

⁵⁵ Yikobprojesi (2021). Erişim: 19 Mayıs 2021, https://www.yikobprojesi.org/wp-content/uploads/2019/06/VBG-yikob-acilis_sunum-1.pdf

de olduğu gibi kısıtlı imkânlarla il düzeyinde merkezi hükümet adına ciddi yatırımlar gerçekleştirilmesine rağmen kamuoyunda bilinirliği olmamasıdır. Ancak bu noktada çalışmanın “Görev, Yetki, Çalışma Usul ve Esaslar” bölümünde izah edildiği üzere YİKOB’ların payının olduğunu belirtmek gerekir.

İşlevsellik açısından bakıldığında bugüne kadar idari ve mali yönden bir takım düzenlemeler yapılsa da “YİKOB’lar da ülkemizde yeni oluşan her kamu kuruluşunda olan sorunlar mevcuttur.”⁵⁶ Bu sorunların çözümüne yönelik olarak bir yandan yazarlarca tartışmalar yapıp öneriler sunulmakta, diğer yandan İçişleri Bakanlığı tarafından “YİKOB Kurumsal Kapasite Geliştirme Projesi” gibi büyük ölçekli projeler hayata geçirilmektedir.

Çözümünün en önemli ayağının sorunun doğru tespiti olduğundan hareketle, YİKOB’ların temel problemleri ve çözümlerine yönelik öneriler şöyledir:

- Çalışma yönetmeliğinde birimlere verilen; denetim, rehberlik, ilin tanıtımı, kamu kurumlarının koordinasyonu gibi bazı görevler valilik birimleri ile çakışmakta veya bu işlerin yürütümüne dair somut detaylar mevzuatında bulunmamaktadır. - *Bu görevlerin esas ve usuller gibi alt metinlerle somutlaştırılması ya da görevleri çakışan birimlerin aynı yapı altında birleştirilmesi sağlanmalıdır. Muhtar maaşları ve ilçelere ait bazı cari giderlerin kaymakamlıklarına kaynak aktarmak sureti ile yerinden ödemeleri yapılabilir, Kuruluşun bu yönde üzerindeki yoğunluk azaltılmalıdır. Birçok il örneğinde olduğu üzere çeşitli sebeplerle*

çalıştırılmayan veya alternatifleri olan birimler hakkında iyileştirme ya da vazgeçme şeklinde bir karar verilmeli, ihtiyaç olan bilgi işlem gibi birimlerin kurulması sağlanmalıdır. Ayrıca Başkanlıkların yatırım izleme ve koordinasyon misyonu ile örtüşmeyen görevlerinin alınarak, hizmetsel kurum olarak belirli bir alanda uzmanlaşmalarının sağlanması gibi yazarlarca sunulan alternatifler de değerlendirilebilir.

- Özel bütçeli kurum olarak tanımlanmasına rağmen YİKOB’lar kamu mali yönetiminin temel kanunu olan 5018 sayılı Kanun’un ilgili cetvelinde yer almamaktadırlar. Bu durum, denetimler ve ödemelerden yapılan kanuni kesintilerin uygulanması gibi mali konularda sorunlara sebebiyet vermektedir. - *Kuruluşun 5018 sayılı Kanun’un özel bütçeli kurumları gösterir cetveline mümkün olan en kısa sürede tanımlanması, böylece kamu tüzel kişiliği ve özel bütçenin tahkim edilmesi gerekmektedir.*
- Gelir kalemleri, Kurulardan kendi imkânları ile gerçekleştirilmesi istenen faaliyetleri yerine getirmelerini sağlayacak düzeyde değildir. - *Maden ve Su ürünleri Kanunlarında yapılan değişiklik örnekleri gibi yapılacak düzenlemelerle YİKOB’lara kalıcı, düzenli gelir kaynakları sağlanmalı, en büyük gelir kalemini oluşturan hazine yardımlarının öngörülen miktarda ve belirlenecek zamanlarda düzenli gönderilebilmesi sağlanmalıdır.*
- Tüzel kişilik ve özel bütçeye sahip olmasına, sorunlara hızlı ve etkin çözüm üretmesi beklenmesine karşın gerek mali gerekse idari açıdan diğer kurumlardan farklı bir istisnaya sahip değildirlere - *Afet ve acil durumlar dâhil birçok alanda görevleri*

bulunan Kuruluş’un belli durumlarda mali ve idari yönden bazı istisnalara sahip olabilmeleri değerlendirilmelidir.

- İşe uygun, nitelikli personel eksikliği Başkanlıkların en büyük sorunlarından biridir. Mevcut personelden idari ve mali sorumluluk gerektiren büyük ölçekli iş ve işlemler yapması beklenirken, buna uygun imkân ve motivasyonların sağlanmadığı, görevlerin vekâleten yürütüldüğü, Samsun örneğinde olduğu gibi kadrolu personel sayılarının yıldan yıla giderek azaldığı görülmektedir. - *Kuruluşların öncelikle personele yönelik mütakel bir düzenlemelerinin olması sağlanmalı, çalışanların aidiyet duygusunu geliştirecek mali ve sosyal imkânlara kavuşturulması yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Bunun yanında YİKOB’lara özellikle acil durumlarda veya sınırları belirlenmiş şekilde esnek istihdam yöntemlerini kullanabilme yetkisi verilmesi de değerlendirilmelidir.*
- “YİKOB Kurumsal Kapasite Geliştirme Projesi” ile elde edilmesi hedeflenen sonuçlar mutlaka görüş alanına çekilerek değerlendirilmeli ve buradan çıkacak öneriler dikkate alınmalıdır.

Sonuç olarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları ne amaçla kurulmuş olurlarsa olsun il yönetiminde mülki idare teşkilatına bağlı olarak yedi yıldır hizmet vermektedirler. Kısıtlı imkân ve kabiliyetlerine rağmen kullandıkları kaynaklar ve gerçekleştirilen hizmetlere bakıldığında artık bu aşamadan sonra kalıcı olup-olmadıklarını tartışmak yersizdir. Akademik yazında yapılan kavramsal tartışmaları bir yana bırakırsak, Başkanlıkların idari ve mali yapılarına ilişkin sorunlarının hiçbirini düzeltilemeyecek boyutta da değildir. Doğru tespitler üzerine yapı-

⁵⁶ Arabacı, M.D. (2020). 6360 Sayılı Yasa Kapsamındaki Değişiklikler Ve Yikob – İl Özel İdaresi Karşılaştırması. Yüksek Lisans Tezi

lacak bir kanuni düzenlemenin Kuruluşlara dair tüm kısıtları ortadan kaldıracak şekilde, sunulan hizmetlerin daha etkin ve verimli yapılabilmesi-

ni sağlayacağı açıktır. İyi haber şu ki; bu yönde üst düzeyde çalışmalar da mevcuttur. Kanaatimizce ilerleyen süreçte YİKOB'lar bazı değişim ve

dönüşümlere uğrasalar da varlıklarını devam ettireceklerdir. Bu çalışmanın bir amacı da kendi ölçeğinde bu yönde katkı sunmaktır.

KAYNAKÇA

- Arabacı, M.D. (2020). *6360 Sayılı Yasa Kapsamındaki Değişiklikler Ve Yikob – İl Özel İdaresi Karşılaştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 61, Manisa
- Akman, Ç. ve Kalender, M. (2018). "Yerelde Yeni Bir Merkezi Yönetim Birimi: Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı". Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, "C. 73, N. 4, 1033."
- Ankara.gov.tr/yikob, (2021). Erişim: 01 Haziran 2021, <http://www.ankara.gov.tr/yikob>
- Arap, İ. ve Koç, E. (2019). "Kamu Türk İdare Teşkilatında Atıf Yeni Bir Örgütlenme: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları". Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, "C. 28, S. 4, 101"
- Bilmez, M.E. (2019). *YİKOB Kapasite Güçlendirme Projesi [Söyleşi]*. Erişim: 19 Mayıs 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=D9QL7ilefPE>
- Dağlı, Z. (2018). *6360 Sayılı Yasanın Getirdiği Genişletilmiş Büyükşehir Modeli İle Yerel Kamusal Hizmetlerin İl Sınırlarına Kadar Genişlemesinin Etkileri: Kocaeli Ve Sakarya Örneği*, Doktora Tezi. Ankara Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
- Dağlı, Z. ve Özgül, C.G. (2019). "Kamu Yönetimi Sistemi İçinde Yeni Bir Birim Olarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının İşlevi: İzmir Örneği" *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, "C. 28, S. 1-2, 29"
- Doğan, E. (2019). Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığının Bütünşehir Yönetimi Kapsamında Değerlendirilmesi: **Malatya Örneği**. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 70, Malatya.
- İçişleri.gov.tr (2021)**. İçişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sayfası. Erişim: 15 Mayıs 2021, <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkidariBolumleri.aspx>
- İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı (2019)**. Erişim: 28 Mayıs 2021, <https://www.icisleri.gov.tr/mulkiyeteftis/2019-yili-teftis-rehberleri>
- İl İdaresi Kanunu, (1949)**. Erişim: 15 Mayıs 2021, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.5442.pdf>
- Istanbul.gov.tr/yikob, (2021). İstanbul YİKOB Resmi İnternet Sayfası. Erişim: 01 Haziran 2021, <http://www.istanbul.gov.tr/yikob/haberler>
- İzmir YİKOB Resmi İnternet Sitesi, (2021)**. Erişim: 01 Haziran 2021, <http://www.izmir.gov.tr/yikob/projelerimiz>
- Kaynak, T. (2019). *6360 Sayılı Kanun Ve Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 57-61, Aydın.
- KAYSİS (2021). Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi. Erişim 12 Mayıs 2021, <https://www.kaysis.gov.tr/>
- Keskin, N.E. (2007). "İl Yönetimi Sisteminde Değişim", *Memleket Siyaset Yönetim Dergisi*, "C. 2, S. 5, 119-174"

- Koç, T. (2016). *Yönetim Bilimi ve Türkiye'de Yönetimsel Kurumlar*. Adana: Karahan Kitabevi
- Koyuncu, E. ve Köroğlu, N.T. (2012). TEPAV Politika Notu. *Büyükşehirler Tasarısı Üzerine Bir Değerlendirme*. "4"
- Kuran, H. (2015). "Türk Yerel Yönetim Sistemi'nde Yeni Bir Kurum: Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığı". *Kamu Yönetiminde Değişimin Yönü ve Etkileri*. Kayfor13, "210-211"
- Oktay, T. (2016). "6360 Sayılı Kanuna Dayalı Büyükşehir Belediye Reformunu Anlama Ve Anlamlandırma" **İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**. "1.1, 87-88"
- OHAL Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2016), 674 Sayılı KHK, 1 Eylül 2016.
- Özgül, C.G. ve Keleş, R. (2017)**. "Belediye Organlarına "Kayım" Atamaları Üzerine Bir Değerlendirme" Ankara Üniv. SBF Dergisi, "C. 72, S. 299-313, 304"
- Samsun.gov.tr (2021). Samsun Valiliği Resmi İnternet Sayfası. Erişim: 01 Haziran 2021, <http://www.samsun.gov.tr/arama/ara/yikob%20ba%C5%9Fkan%C4%B1>
- Sayıştay (2020). *2019 Yılı Samsun YİKOB Sayıştay Denetim Raporu*. Erişim: 15 Mayıs 2021, <https://www.sayistay.gov.tr/?p=2&ContentID=13008> S.2
- Sayıştay.gov.tr, (2019). Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları- 2019 Denetim Raporları. Erişim: 01 Haziran 2021, <https://www.sayistay.gov.tr/?p=2&ContentID=13008>
- Taşcier, A.M. (2018) *Neoliberalizmde Merkezileşme-Yerelleşme Gerilimi: İl Özel İdareleri, Yikob Örnekleri Ve Yerelde Merkezileşme*. Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi, 659,660, Ankara
- TBMM (2012). *Genel Gerekeç Raporu*. Erişim: 15 Mayıs 2021, www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss338.pdf
- Trabzon YİKOB Resmi İnternet Sitesi, (2121). Erişim: 05 Haziran 2021, <http://www.trabzon.gov.tr/yikob>
- Yıldırım, Ö., vd. (2020). "Kamu Yatırımının Yereldeki Yeni Aktörleri YİKOB". *İdarecinin Sesi Dergisi*, "S.198, 19-24"
- Yılmaz, B. (2020). "Uygulamada ve Gelecekte Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları". *İdarecinin Sesi Dergisi*, "S.198, 25-33"
- Yikobprojesi (2021). Erişim: 19 Mayıs 2021, https://www.yikobprojesi.org/wp-content/uploads/2019/06/VBG-yikob_acilis_sunum-1.pdf
- 112 Acil Çağrı Merkezi (2021). Erişim: 17 Mart 2021, <https://www.112.gov.tr/hakkimizda>
- 112 Acil Çağrı Merkezi (2021). Erişim: 19 Mayıs 2021, <https://www.112.gov.tr/samsun/112-hattini-asilsiz-ve-gereksiz-mesgul-eden-12-kisiye-44536-tl-para-cezasi-uygulandi>
- 28962 sayılı Yönetmelik, (2014). Erişim: 18 Mayıs 2021, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19545&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, (2003). Erişim Erişim: 27 Mayıs 2021, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5018.pdf>